

Pareltjes

infoblad van het Foto- en Documentatiecentrum Rossum
(onder auspiciën van de Dorpsraad van Rossum)

nummer 10, december 2021

Hoogwater 1995

Eind januari 1995 steeg het water van de Maas door hevige regenval in Frankrijk en in de Ardennen. In de zelfde tijd steeg het water van de Waal onder meer door zware regenval in het zuidwesten van Duitsland tot ongekennde hoogte. Bij Zaltbommel steeg het water in één dag (op 25 januari 1995) een meter. De situatie werd al gauw kritiek. Er dreigde een overstroming in het Rivierengebied. Zo'n situatie had zich sinds 1926 niet meer voorgedaan. De dijk bij Ochten werd in allerijl versterkt om een doorbraak te voorkomen. Tussen Hurwenen en Oensel (Zaltbommel) was de toestand eveneens kritiek. Verkeer op de dijken werd verboden.

Commissaris van de Koningin, Jan Terlouw, opgevolgd om het gebied te verlaten. De volgende dag kondigt de Commissaris de verplichte evacuatie van het hele Rivierenland af. De laatste bewoners verlaten - op een enkeling na - de Bommelerwaard. De politie controleert de naleving van dit gebod. Er worden fikse bekeuringen uitgedeeld, veelal na een eerste waarschuwing. Uit het hele Rivierengebied moeten ongeveer 250 000 inwoners van de ene op de andere dag verplicht evacueren. Zoiets is in ons land in deze omvang nog nooit gebeurd. Het levert natuurlijk enorme logistieke problemen op: wie kan op eigen gelegenheid evacueren en voor wie moet de overheid de evacuatie regelen,

Op zaterdag 28 januari stond het water te Zaltbommel 6,37 m boven NAP, op woensdag 1 februari was dit al 7,43 m boven NAP. Aan de rivierzijde van de dijk in Zaltbommel staat tegenwoordig een beeld dat de grootste waterhoogte in 1995 aangeeft. Binnendijks vindt men ook een beeld, dat weergeeft hoe hoog het waterpeil in de stad was geweest als men het water niet met alle macht had gekeerd, onder meer door de dijk met een extra waterkering te verhogen.

De reiziger die op maandagavond 30 januari 1995 het station verlaat om op de fiets naar zijn huis in Rossum te gaan, komt onderweg ogen tekort. Hij is geheel verrast door wat hij aantreft. De Van Heemstraweg staat muurvast met een lange file auto's, vanaf het station tot aan de rotonde bij Alem. Inwoners van het oostelijk gebied van de Bommelerwaard - dus ook Rossummers - hebben het dringend advies van de

zoals voor zieken of voor ouderen in verzorgingshuizen?

De reiziger gaat de volgende morgen met zijn gezin noordwaarts om via de A2 naar Amsterdam te gaan. De Van Heemstraweg is geheel verlaten. Ook op het eerste gedeelte, tot de kruising met de A15 is het rustig, maar daarna sluiten veel evacués uit de Betuwe zich aan. Aan de overkant van de weg ligt een tankstation. Het parkeerterrein hierbij staat bomvol met ambulances. Dat geeft de realiteit van dat moment aan: veel inwoners kunnen immers niet op eigen kracht het gebied verlaten. Daarvoor staan de hulpdiensten klaar.

Op zaterdag 4 februari is het water al zover gezakt dat de eerste inwoners van het Rivierengebied weer naar huis kunnen. De Minister heeft daar zijn toestemming voor gegeven. Op de dagen daarna keren de evacues weer terug naar Rossum en naar de Bommelerwaard.

De ervaringen van Rossumse evacuees in 1995

Het is nog maar kort geleden dat de inwoners van Rossum en Hurwenen moesten evacueren wegens de dreiging van een dijkdoorbraak. Voor sommigen deed dat denken aan de donkere tijden van september 1944. De verplichting te moeten wegtrekken uit het dorp en het verlaten van huis en haard, hakte er bij velen diep in. Anderen beleefden de evacuatie als een vakantie, met alle mooie herinneringen van dien. We zouden graag van mensen horen hoe zij de evacuatie vanwege het hoge water in Waal en Maas hebben ervaren. Er zijn zeker nog veel inwoners die deze tijd hebben meegemaakt, maar hun verhalen zijn helaas nooit opgeschreven.

Als u uw verhaal daarover wil vertellen, vragen we u contact op te nemen met Hans ter Heege (tel. 661586 of mailadres: heege027@upcmail.nl) voor een interview. Het is de bedoeling dat er in een van de komende nummers van 'Pareltjes' aandacht wordt besteed aan deze verhalen.

Waterstanden in 1861

Het Rivierengebied heeft door de eeuwen heen te maken gehad met overstromingen. In het boek Landschap met lading van E.F.T. Vink en A.Vos (2001) wordt de watersnood van 1809 de grootste overstromingsramp genoemd die het Rivierengebied ooit heeft getroffen. Koning Lodewijk Napoleon bezocht in dat jaar het getroffen gebied. We komen daar in een later Pareltje nog op terug. Ook in 1861 waren de overstroming in de Bommelerwaard en het Land van Maas en Waal zeer heftig. Ze werd tot nationale ramp verklaard. Koning Willem III kwam op bezoek om zich op de hoogte te stellen van de situatie in het overstroomde gebied en gaf het startsein voor een landelijke hulpactie. Ook daar komen we later nog op terug.

WATERHOOGTE, .					
der Rivier de Waal, volgens de Peilschaal in de Haven te TIEL.					
1861.	el.	dm.	vt.	dm.	
Jan. 10	7	81			
" 11	7	5			
" 12	6	65	21	2	

Snelpersdrukkerij van C. A. CAMPAGNE te TIEL.

WATERHOOGTE,					
der Rivier de Waal, volgens de Peilschaal in de Haven te TIEL.					
1861.	el.	dm.	vt.	dm.	
Jan. 13	6	50	20	8	
" 14	6	42	20	5	
" 15	6	38	20	3	
" 16	6	34	20	1	

Stijging en daling van de waterhoogte te Tiel na de dijkdoorbraken in Brakel en Zuilichem

Reeds 1 Januarij trad de rivier verre buiten hare oevers en overstroomde zij het zoogenaamde Monnikenland, dat daardoor in groot gevaar geraakte, naardemaal de ijsschollen, welke door den dam te Vuren teruggehouden werden, er eenen uitweg naar beneden zochten. De aldaar wonende menschen, die dit plotselijk treffend onheil te voren niet hadden zien naderen, kwamen daardoor niet slechts in nood van door het water te zullen vergaan, maar hadden weldra ook hun geringen voorraad van levensmiddelen verteerd. Ben ik wel geïnformeerd, dan moeten zij een paar dagen lang geen voedsel hebben gehad. Daar de vloed ons van hen scheidde en de ijsgang nog al zeer sterk was, konden wij hen van deze zijde onmogelijk te hulp komen. Toen dit minder gevaarlijk begon te worden waren zij gelukkig reeds door eenige Loevesteinsche schippers gered.

De Tielsche Courant bericht op 1 januari 1861 over de dreigende situatie op de Waal bij Vuren